DOMSTOLENS DOM (tredje avdelningen)
den 14 april 2005 *

I mål C-519/03,

angående en talan om fördragsbrott enligt artikel 226 EG, som väckts den 12 december 2003,

Europeiska gemenskapernas kommission, företrädd av D. Martin, i egenskap av ombud, med delgivningsadress i Luxemburg,

sökande,

mot

Storhertigdömet Luxemburg, företrätt av S. Schreiner, i egenskap av ombud, biträdd av H. Dupong, avocat,

svarande,

* Rättegångsspråk: franska.

meddelar

DOMSTOLEN (tredje avdelningen)

sammansatt av domarna A. Borg Barthet (referent), tillförordnad ordförande på tredje avdelningen, J.-P. Puissochet, S. von Bahr, U. Lõhmus och A.Ó Caoimh,

generaladvokat: A. Tizzano,
justitiesekreterare: avdelningsdirektören M.-F. Contet,

med beaktande av det skriftliga förfarandet och efter att förhandling hållits den 24 november 2004,

och efter att den 18 januari 2005 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Europeiska gemenskapernas kommission har yrkat att domstolen skall fastställa att Storhertigdömet Luxemburg har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt 2 § punkt 1 i ramavtalet om föräldraledighet (nedan kallat ramavtalet) som återfinns

i en bilaga till rådets direktiv 96/34/EG av den 3 juni 1996 om ramavtalet om föräldraledighet, undertecknat av UNICE, CEEP och EFS (EGT L 145, s. 4), genom att anta artiklarna 7.2 och 19 femte stycket i lag av den 12 februari 1999 om införande av föräldraledighet och ledighet av familjeskäl (nedan kallad 1999 års lag), vilken infördes i den luxemburgska rättsordningen genom artikel XXIV i lag av den 12 februari 1999 om genomförande av den nationella handlingsplanen för sysselsättning år 1998 (*Mémorial* A 1999, s. 190). Nämnda artiklar avser

— det fallet att föräldraledighet avbryts och ersätts av mammaledighet, respektive

— den tidpunkt från vilken individuell rätt till föräldraledighet beviljas.

Tillämpliga bestämmelser

De gemenskapsrättsliga bestämmelserna

2 I artikel 2.1 i direktiv 96/34 föreskrivs att medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 3 juni 1998.

3 2 § punkt 1 i ramavtalet har följande lydelse:

"Om inte annat följer av punkt 2.2 ges arbetstagare, kvinnor och män, genom detta avtal en individuell rätt till föräldraledighet med anledning av ett barns födelse eller vid adoption av ett barn för att vårda detta barn under minst tre månader och upp till en bestämd ålder som får vara upp till åtta år och som skall fastställas av medlemsstaterna och/eller av arbetsmarknadens parter."

De nationella bestämmelserna

4 I artikel 7.2 i 1999 års lag föreskrivs följande:

"Föräldraledigheten avbryts och ersätts av mammaledighet för det fall att en graviditet eller en adoption av ett barn, vilken medför en rätt till mammaledighet respektive adoptionsledighet, infaller under föräldraledigheten."

5 I artikel 19 femte stycket i samma lag föreskrivs följande:

"Endast föräldrar till barn som är födda efter den 31 december 1998, eller vars adoptionsförfarande inletts vid behörig domstol efter den tidpunkten, har rätt att göra gällande bestämmelserna i första kapitlet om föräldraledighet."

6 Artikel 10 sjätte stycket i 1999 års lag, i dess lydelse enligt lagen av den 21 november 2002 om ändring av lagen av den 12 februari 1999 om bland annat införande av föräldraledighet och ledighet av familjeskäl (*Mémorial* A 2002, s. 3098) (nedan kallad 2002 års lag), har följande lydelse:

"Den nationella myndigheten för familjeförmåners avslag på ansökan om sådan ersättning som föreskrivs i artikel 8 hindrar inte att arbetsgivaren eventuellt beviljar föräldraledighet på de villkor som anges i direktiv 96/34... ."

Det administrativa förfarandet

7 Kommissionen meddelade genom en formell underrättelse av den 16 maj 2001 Storhertigdömet Luxemburg att den ansåg att artiklarna 7.2 och 19 femte stycket i 1999 års lag var oförenliga med direktiv 96/34.

8 Genom svarsskrivelse av den 26 juli 2001 bestred den luxemburgska regeringen att det omtvistade fördragsbrottet förelåg.

9 Den 13 november 2002 avgav kommissionen ett motiverat yttrande till Storhertigdömet Luxemburg. Den anförde att 1999 års lag fortfarande inte var förenlig med gemenskapsrätten på grund av bestämmelserna om att föräldraledighet skall avbrytas och ersättas av mammaledighet och om den tidpunkt från vilken

individuell rätt till föräldraledighet beviljas. I yttrandet uppmanade kommissionen nämnda medlemsstat att vidta nödvändiga åtgärder för att ändra nämnda bestämmelser så att de var förenliga med gemenskapsrätten inom en frist på två månader från delgivningen.

10 Den 19 maj 2003 översände de luxemburgska myndigheterna texten till 2002 års lag till kommissionen. Enligt kommissionens rättstjänst hade denna handling inte nått densamma vid den tidpunkt då talan väcktes i förevarande mål.

11 Det är under dessa omständigheter som kommissionen, vilken inte hade tillgång till några andra uppgifter om huruvida de ifrågavarande nationella bestämmelserna hade ändrats så att de var förenliga med direktiv 96/34, beslutade att väcka talan i förevarande mål.

Talan

Upptagande till sakprövning

Parternas argument

12 Den luxemburgska regeringen har gjort gällande att talan inte kan upptas till sakprövning. Den anser nämligen att talan saknar föremål, eftersom det omtvistade fördragsbrottet har upphört tack vare de ändringar som Storhertigdömet Luxemburg har infört i 1999 års lag genom 2002 års lag. Dessa ändringar har införts inom den frist för att anpassa sig till direktivet som angivits i det motiverade yttrandet.

13 Nämnda regering har även gjort gällande att talan inte kan upptas till sakprövning av det skälet att kommissionens talan grundas på felaktiga förutsättningar. Kommissionen har nämligen ingett sin ansökan utan att beakta den svarsskrivelse beträffande det motiverade yttrandet som regeringen skickat den, eftersom dess tjänstemän hade förlagt svarsskrivelsen.

14 I sin duplik har Storhertigdömet Luxemburg tillagt att den tvåmånadersfrist för att ändra de nationella bestämmelserna så att de var förenliga med direktiv 96/34 som angavs i det motiverade yttrandet inte var rimlig. Det var nämligen omöjligt att på så kort tid genomföra de ändringar i lagstiftningen som kommissionen krävde.

15 Kommissionen har för det första beklagat att svarsskrivelsen beträffande det motiverade yttrandet som Storhertigdömet Luxemburg skickade till kommissionsledamoten Anna Diamantopoulou den 13 juni 2003 inte nått denna institutions generalsekretariat som hade kunnat vidarebefordra den till kommissionens rättstjänst.

16 Kommissionen har därefter erinrat om domstolens rättspraxis enligt vilken förekomsten av ett fördragsbrott skall bedömas mot bakgrund av den situation som rådde i medlemsstaten vid utgången av den frist som har angivits i det motiverade yttrandet. Enligt denna rättspraxis har kommissionen rätt att vidhålla sin talan för det fall att fördragsbrottet upphör först efter det att den frist som angivits i det motiverade yttrandet löpt ut (se, för ett liknande resonemang, dom av den 12 september 2002 i mål C-152/00, kommissionen mot Frankrike, REG 2002, s. I-6973, punkt 15). Denna rätt gäller *a fortiori* för det fall att fördragsbrottet inte har upphört efter det att nämnda frist löpt ut.

17 Kommissionen har slutligen gjort gällande att den omständigheten att de luxemburgska myndigheternas svarsskrivelse beträffande det motiverade yttrandet

inte har beaktats saknar betydelse för huruvida talan kan tas upp till sakprövning och utgör inte ett åsidosättande av rätten till försvar (se, för ett liknande resonemang, dom av den 19 maj 1998 i mål C-3/96, kommissionen mot Nederländerna, REG 1998, s. I-3031, punkt 20).

Domstolens bedömning

18 Enligt fast rättspraxis skall förekomsten av ett fördragsbrott bedömas mot bakgrund av den situation som rådde i medlemsstaten vid utgången av den frist som har angivits i det motiverade yttrandet (se bland annat dom av den 4 juli 2002 i mål C-173/01, kommissionen mot Grekland, REG 2002, s. I-6129, punkt 7, och av den 10 april 2003 i mål C-114/02, kommissionen mot Frankrike, REG 2003, s. I-3783, punkt 9).

19 Vidare gäller enligt fast rättspraxis att kommissionen har ett berättigat intresse av att väcka talan enligt artikel 226 EG, även när den omtvistade överträdelsen har undanröjts efter det att den frist som anges i det motiverade yttrandet har löpt ut (se, för ett liknande resonemang, dom av den 21 juni 1988 i mål 283/86, kommissionen mot Belgien, REG 1988, s. 3271, punkt 6).

20 För det första skall i förevarande fall frågan huruvida 2002 års lag innebar att det omtvistade fördragsbrottet hade upphört före utgången av den frist som angivits i det motiverade yttrandet, och frågan huruvida talan därför saknade föremål innan den väcktes, bedömas inom ramen för prövningen av huruvida talan är välgrundad.

21 Vidare kan Storhertigdömet Luxemburg inte grunda invändningen om rättegångshinder på vare sig den omständigheten att dess svarsskrivelse beträffande det motiverade yttrandet inte har beaktats eller förseningen vid förmedlingen av denna svarsskrivelse till kommissionens generalsekretariat. Domstolen har nämligen redan

fastslagit att det inte är av avgörande betydelse att svarsskrivelsen beträffande det motiverade yttrandet inte har beaktats. Domstolen har i punkt 20 i domen i det ovannämnda målet kommissionen mot Nederländerna fastslagit att även om det antogs att domstolsförfarandet hade inletts genom att kommissionen väckte talan utan att beakta eventuella nya, rättsliga eller faktiska, omständigheter som den berörda medlemsstaten hade framfört i sitt svar på det motiverade yttrandet, skulle denna medlemsstats rätt till försvar inte ha åsidosatts.

22 Vad beträffar invändningen att den tvåmånadersfrist som angivits i det motiverade yttrandet riktat till Storhertigdömet Luxemburg inte är rimlig, har denna grund framställts först i dupliken och föranleds inte av rättsliga eller faktiska omständigheter som framkommit först under förfarandet.

23 Följaktligen kan invändningen inte prövas.

24 Av det ovanstående följer att kommissionens talan kan tas upp till sakprövning.

Huruvida talan är välgrundad

Den första anmärkningen

— Parternas argument

25 Genom den första anmärkningen har kommissionen gjort gällande att artikel 7.2 i 1999 års lag, i vilken det föreskrivs att rätten till föräldraledighet bortfaller och ersätts av rätt till mammaledighet för det fall att den senare infaller under

föräldraledigheten, inte är förenlig med 2 § punkt 1 i ramavtalet, eftersom det i nämnda artikel 7.2 föreskrivs att föräldraledighet skall avbrytas när en mammaledighet inleds, utan att kvinnan härvid ges möjlighet att vid ett senare tillfälle ta ut den del av föräldraledigheten som inte utnyttjats.

26 Enligt kommissionen skiljer sig föräldraledighet från mammaledighet och de båda ledigheterna har inte samma syfte. En kvinna vars mammaledighet inleds under föräldraledigheten skall, mot bakgrund av den individuella rätt till föräldraledighet under minst tre månader som föreskrivs i 2 § punkt 1 i ramavtalet, vid ett senare tillfälle kunna ta ut den del av föräldraledigheten som inte utnyttjats på grund av mammaledigheten.

27 Med stöd av icke-diskrimineringsprincipen har kommissionen anfört att då Storhertigdömet Luxemburg har beslutat att ge varje förälder rätt till sex månaders föräldraledighet eller tolv månaders ledighet vid föräldraledighet på deltid skall detta gälla alla som ingår i den personkrets som omfattas av tillämpningsområdet för direktiv 96/34 (*rationae personae*), och denna medlemsstat har således inte rätt att behandla dem som omfattas av direktivet olika, såvida det inte finns sakliga skäl för en sådan behandling.

28 Den luxemburgska regeringen har gjort gällande att det befarade åsidosättandet av ramavtalet endast kan uppstå i mycket sällsynta fall. Eftersom en av föräldrarna enligt artikel 3.4 i 1999 års lag skall ta ut föräldraledighet direkt i anslutning till mammaledigheten och eftersom det i de allra flesta fall är mamman som gör detta, är det fysiskt sett omöjligt att hennes föräldraledighet avbryts av en mammaledighet som följer av ytterligare en graviditet.

29 Nämnda regering har medgivit att om det däremot är pappan som ansöker om föräldraledighet vid utgången av mammaledigheten, kan det inte uteslutas att mamman under en därefter följande föräldraledighet blir gravid, och följaktligen att en mammaledighet tas ut, vilket innebär att föräldraledigheten avbryts i förtid.

30 Storhertigdömet Luxemburg har gjort gällande att det har sett till att det eventuella fördragsbrottet har upphört genom att, före utgången av den frist som angivits i det motiverade yttrandet, ha antagit 2002 års lag genom vilken en ny version av artikel 10 infördes i 1999 års lag. I artikel 10 sjätte stycket föreskrivs följande: "Den nationella myndigheten för familjeförmåners avslag på ansökan om sådan ersättning som föreskrivs i artikel 8 hindrar inte att arbetsgivaren eventuellt beviljar föräldraledighet på de villkor som anges i direktiv 96/34...".

— Domstolens bedömning

31 Enligt 2 § punkt 1 i ramavtalet ges arbetstagare, kvinnor och män, en individuell rätt till föräldraledighet under minst tre månader.

32 I punkt 9 i de allmänna övervägandena i ramavtalet görs det åtskillnad mellan föräldraledighet och mammaledighet. Föräldrarna ges rätt till föräldraledighet för att vårda sitt barn. Denna ledighet kan tas ut till dess att barnet har uppnått en bestämd ålder som får vara upp till åtta år. Mammaledighet däremot har ett annat syfte. Den syftar till att säkerställa dels skyddet av mammans fysiska tillstånd, dels skyddet av det särskilda förhållandet mellan modern och barnet under den tid som följer efter

graviditeten och nedkomsten för att förhindra att förhållandet störs genom den ökade belastning som ett samtidigt utövande av en yrkesverksamhet innebär (se, för ett liknande resonemang, dom av den 29 november 2001 i mål C-366/99, Griesmar, REG 2001, s. I-9383, punkt 43).

33 Härav följer att varje förälder har rätt till minst tre månaders föräldraledighet och att denna föräldraledighet inte kan kortas ned av den anledningen att den avbryts av en annan ledighet med ett annat syfte, såsom en mammaledighet. Domstolen har redan fastslagit att en ledighet som föreskrivs i gemenskapsrätten inte kan påverka rätten till en annan ledighet som föreskrivs i gemenskapsrätten. Domstolen har i dom av den 18 mars 2004 i mål C-342/01, Merino Gómez (REG 2004, s. I-2605), punkt 41, således fastslagit att en mammaledighet inte kan påverka rätten till en fullständig årlig semester.

34 Det kan konstateras att Storhertigdömet Luxemburg, genom att kräva att föräldraledigheten skall avslutas vid den tidpunkt då den avbryts av en mammaledighet eller adoptionsledighet utan att det är möjligt för föräldern att vid ett senare tillfälle ta ut den del av föräldraledigheten som inte utnyttjats, inte har sett till att alla föräldrar ges rätt till minst tre månaders föräldraledighet. Denna medlemsstat har således underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt direktiv 96/34.

35 Att det är föga sannolikt att en mammaledighet eller en adoptionsledighet innebär att en föräldraledighet avbryts i förtid påverkar inte denna slutsats. Denna omständighet har nämligen inte någon betydelse för bedömningen av huruvida det fördragsbrott som har gjorts gällande föreligger, utan endast för omfattningen av följderna av fördragsbrottet. Härvid har domstolen i dom av den 27 november 1990 i mål C-209/88, kommissionen mot Italien (REG 1990, s. I-4313), punkt 14, fastställt att den underlåtenhet att uppfylla en skyldighet som följer av en gemenskapsrättslig bestämmelse i sig utgör ett fördragsbrott och att det saknar betydelse att denna underlåtenhet inte har medfört några negativa följder.

36 Det skall emellertid prövas huruvida de ändringar som införts i 1999 års lag genom 2002 års lag innebär att nämnda fördragsbrott har upphört.

37 Dessa ändringar har inneburit att en ny version av artikel 10, med ett helt nytt sjätte stycke, har införts. Genom denna bestämmelse ges det emellertid inte någon rätt till föräldraledighet, utan det föreskrivs endast att arbetsgivaren, efter eget skön, kan bevilja sådan ledighet.

38 Det kan således konstateras att artikel 10 sjätte stycket i 1999 års lag inte innebär att det omtvistade fördragsbrottet som följer av artikel 7.2 i samma lag har upphört.

39 Talan kan följaktligen bifallas mot bakgrund av den första anmärkningen som kommissionen har gjort gällande till stöd för talan.

Den andra anmärkningen

— Parternas argument

40 Kommissionen har gjort gällande att artikel 19 femte stycket i 1999 års lag, i vilket det anges att endast föräldrar till barn som är födda efter den 31 december 1998 eller vars adoptionsförfarande inletts vid behörig domstol efter den tidpunkten har rätt till föräldraledighet, strider mot direktiv 96/34.

41 Enligt kommissionen föreskrivs det i direktivet att medlemsstaterna skall tillerkänna alla föräldrar till barn upp till en viss ålder, som får vara upp till åtta år och som i Storhertigdömet Luxemburg är fem år, rätt till föräldraledighet oberoende av om de är födda före eller efter den 3 juni 1998, det vill säga utgången av den frist som föreskrivits för nämnda direktivs införlivande.

42 Kommissionen anser att Storhertigdömet Luxemburg, vid införlivandet av direktiv 96/34 med den nationella rättsordningen, har uppställt ett tilläggsvillkor för rätten till föräldraledighet som inte är tillåtet enligt direktiv 96/34, genom att kräva att barnen skall vara födda efter den 31 december 1998 eller att adoptionsförfarandet skall ha inletts vid behörig domstol efter den tidpunkten.

43 Den luxemburgska regeringen har svarat att barnets ålder inte utgör grund för rätten till föräldraledighet, utan det gör i stället barnets födsel eller adoptionen av barnet, vilken för att ge rätt till föräldraledighet skall äga rum efter det att direktiv 96/34 har trätt i kraft i den berörda medlemsstaten.

44 Vidare har nämnda regering anfört att kommissionens tolkning medför att direktiv 96/34 ges retroaktiv verkan och erinrat om att det i fast rättspraxis har fastställts att de gemenskapsrättsliga bestämmelserna inte har sådan verkan, bortsett från de undantagsfall där det av ordalydelsen tydligt framgår att det är lagstiftarens avsikt. Så är emellertid inte fallet i förevarande fall eftersom medlemsstaterna tvärtom har valt ett progressivt införande av detta direktivs bestämmelser i de nationella rättsordningarna.

45 Storhertigdömet Luxemburg har dessutom gjort gällande att det har sett till att det omtvistade fördragsbrottet har upphört genom införandet av den nya versionen av artikel 10 sjätte stycket i 1999 års lag.

— Domstolens bedömning

46 Enligt 2 § punkt 1 i ramavtalet ges arbetstagare en individuell rätt till föräldraledighet för att vårda sitt barn upp till en bestämd ålder som får vara upp till åtta år och som skall fastställas av medlemsstaterna. Enligt luxemburgsk lagstiftning kan denna föräldraledighet tas ut till dess att barnet har fyllt fem år.

47 Härav följer att alla föräldrar som har ett barn vars ålder understiger en viss gräns ges rätt till föräldraledighet genom direktiv 96/34. Eftersom det i detta direktiv föreskrivs att rätten till föräldraledighet föreligger under en viss period, till dess att barnet har uppnått den ålder som har fastställts av den berörda medlemsstaten, är det härvid utan betydelse om barnet är fött före eller efter utgången av den frist som föreskrivits för införlivandet av detta direktiv. Rätten till föräldraledighet är inte kopplad till ett barns födelse eller adoptionen av ett barn på så sätt att den tidpunkt då födelsen eller adoptionen ägde rum är direkt avgörande för rätten till sådan ledighet. Av ordalydelsen i ramavtalet följer visserligen att rätt till föräldraledighet ges "med anledning av" ett barns födelse eller vid adoption av ett barn. Denna formulering innebär emellertid endast att den omständigheten att föräldraledighet beviljas är underkastad villkoret att ett barn är fött eller har adopterats. Detta innebär inte att barnets födelse eller adoptionen av barnet skall ha ägt rum efter det att nämnda direktiv har trätt i kraft i den berörda medlemsstaten.

48 Storhertigdömet Luxemburg har, genom att kräva att det barn som avses med föräldraledigheten skall ha fötts efter den 31 december 1998 eller vars adoptionsförfarande inletts vid behörig domstol efter den tidpunkten, uteslutit möjligheten för föräldrar vars barn har fötts eller adopterats före denna tidpunkt, men som inte hade fyllt fem år när 1999 års lag trädde i kraft, att göra gällande samma rättighet. Att

ställa ett sådant villkor för genomförandet av direktiv 96/34 är oförenligt med syftet med detta direktiv, det vill säga att föräldrar till barn som ännu inte har fyllt fem år skall ges rätt till föräldraledighet. Nämnda medlemsstat har således lagt till ett villkor för rätten till föräldraledighet som anges i detta direktiv som inte är tillåtet enligt detsamma.

49 Såsom generaladvokaten med rätta har anfört i punkt 73 i sitt förslag till avgörande innebär detta resonemang inte att direktiv 96/34 ges retroaktiv verkan. Det rör sig endast om en omedelbar tillämpning av nämnda direktiv på en situation som har uppkommit innan det trädde i kraft (se, för ett liknande resonemang, dom av den 29 januari 2002 i mål C-162/00, Pokrzeptowicz-Meyer, REG 2002, s. I-1049, punkt 50).

50 Vad beträffar Storhertigdömet Luxemburgs argument att det har sett till att fördragsbrottet har upphört genom att införa artikel 10 sjätte stycket i 1999 års lag, skall det erinras om att det genom denna artikel inte ges rätt till föräldraledighet utan endast ges en möjlighet för arbetsgivaren att bevilja arbetstagaren föräldraledighet. Under dessa omständigheter kan denna bestämmelse inte anses innebära att det omtvistade fördragsbrottet har upphört.

51 Av det ovanstående följer att talan skall bifallas även vad gäller den andra anmärkningen som kommissionen har gjort gällande.

52 Storhertigdömet Luxemburg har således underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt direktiv 96/34, genom att föreskriva att rätten till föräldraledighet bortfaller och ersätts av rätt till mammaledighet eller adoptionsledighet, för det fall att någon av de senare infaller under föräldraledigheten, utan att föräldern ges möjlighet att vid ett senare tillfälle ta ut den del av föräldraledigheten som inte utnyttjats, och

genom att endast föräldrar till barn som är födda efter den 31 december 1998 eller vars adoptionsförfarande inletts vid behörig domstol efter den tidpunkten har rätt till föräldraledighet.

Rättegångskostnader

53 Enligt artikel 69.2 i rättegångsreglerna skall tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats. Kommissionen har yrkat att Storhertigdömet Luxemburg skall förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna. Eftersom Storhertigdömet Luxemburg har tappat målet, skall kommissionens yrkande bifallas.

På dessa grunder beslutar domstolen (tredje avdelningen) följande dom:

1) **Storhertigdömet Luxemburg har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt rådets direktiv 96/34/EG av den 3 juni 1996 om ramavtalet om föräldraledighet, undertecknat av UNICE, CEEP och EFS, genom att föreskriva att rätten till föräldraledighet bortfaller och ersätts av rätt till mammaledighet eller adoptionsledighet, för det fall att någon av de senare infaller under föräldraledigheten, utan att föräldern ges möjlighet att vid ett senare tillfälle ta ut den del av föräldraledigheten som inte utnyttjats, och genom att endast föräldrar till barn som är födda efter den 31 december 1998 eller vars adoptionsförfarande inletts vid behörig domstol efter den tidpunkten har rätt till föräldraledighet.**

2) **Storhertigdömet Luxemburg skall ersätta rättegångskostnaderna.**

Underskrifter